

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕГУЛЮВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Дослідження правового регулювання інформаційної безпеки проводилося нами під час підготовки та удосконалення курсу «Правові основи цифрової та інформаційної безпеки». Основою стали міжнародні та українські нормативно-правові акти, що регулюють відносини в інформаційній сфері загалом та забезпечення інформаційної безпеки, зокрема. Суттєвою була необхідність осмислення специфіки правового регулювання інформаційної безпеки в умовах гібридної війни та її переростання у гарячу фазу.

Необхідно наголосити, що вітчизняними дослідниками вже неодноразово вивчалися політико-правові засади застосування інформаційних технологій в умовах гібридної війни та адміністративно-правове врегулювання кібербезпеки. Огляд таких досліджень здійснено в дисертаційних роботах В. М. Тарасюка [1], І. В. Діордіці [2] та інших вчених.

В цих дослідженнях 2014-2021 років відзначалося, що швидкий розвиток комп'ютеризації несе з собою загрози, пов'язані з інформаційною безпекою. Ці загрози можна охарактеризувати трьома основними компонентами інформаційної безпеки, а саме: втрата конфіденційності, обмеження доступності та порушення цілісності інформації. Вказувалося, що загрози інформаційної безпеки змінилися з моменту виникнення інформаційних технологій, які залишаються ключовим інструментом інформаційної агресії. В умовах сучасних воєн інформаційна складова стає суттєвим компонентом досягнення перемоги. Відмічено також високий потенціал використання інтернету в процесах демократизації політичних режимів у Росії, Китаї, Ірані, Північній Корей [1,с.4].

Важливо відзначити, що інформаційна безпека є суттєвою частиною національної безпеки, що знайшло відображення в українському законодавстві. Так, ще в Законі України «Про основи національної безпеки» (2003 р) вказувалося на забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, кібербезпеки та кіберзахисту як складової національної безпеки (ст.1). «Національна безпека України забезпечується шляхом проведення виваженої державної політики відповідно до прийнятих в установленому порядку доктрин, концепцій, стратегій і програм у політичній, економічній, соціальній, військовій, екологічній, науково-технологічній, інформаційній та інших сферах» [3]. Суттєві доповнення до закону здійснено у 2014 роках. Зокрема, до пріоритетів національних інтересів в інформаційній сфері віднесено: «прояви обмеження свободи слова та доступу до публічної інформації; поширення засобами масової інформації культу насильства, жорстокості, порнографії; комп'ютерна злочинність та комп'ютерний тероризм; розголошення інформації, яка становить державну таємницю, або іншої інформації з обмеженим доступом, спрямованої на задоволення потреб і забезпечення захисту національних інтересів суспільства і держави;

намагання маніпулювати суспільною свідомістю, зокрема, шляхом поширення недостовірної, неповної або упередженої інформації (ст 6).

Ці та інші зміни у законодавстві України були викликані наслідками російського вторгнення 2014 року, які виявили значні прогалини законодавчої бази у сфері інформаційної політики. Тому в уточнених та нових документах посилено орієнтацію на стандарти Європейського Союзу та НАТО та обмеження для впливу країни-агресора на інформаційний простір України.

У Законі України «Про національну безпеку (2018 р.) розглядалася Стратегія кібербезпеки, визначалася роль Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України тощо [4].

Суттєвим доповненням в правовому полі стало рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки»,

затверджене Указом Президента України у грудні 2021 року [5]. Метою Стратегії визначено посилення спроможностей щодо забезпечення інформаційної безпеки держави, її інформаційного простору, підтримки інформаційними засобами та заходами соціальної та політичної стабільності, оборони держави, захисту державного суверенітету, територіальної цілісності України, демократичного конституційного ладу, забезпечення прав та свобод кожного громадянина. Серед загроз та викликів інформаційній безпеці виокремлено: «збільшення кількості глобальних дезінформаційних кампаній, інформаційну політику Російської Федерації, як загрозу не лише для України, але й для інших демократичних держав, соціальні мережі як суб'єкти впливу в інформаційному просторі, недостатній рівень медіаграмотності (медіакультури) в умовах стрімкого розвитку цифрових технологій» [5].

Указом Президента України «Про введення воєнного стану в Україні» 24 лютого 2022 року [6] анонсовано можливість обмеження конституційних прав і свобод людини і громадянина, передбачені статтями 30 – 34, 38, 39, 41 – 44, 53 Конституції України. Необхідно акцентувати увагу на праві уповноважених органів під час дії правового режиму воєнного стану забороняти проведення мирних зборів, мітингів, походів і демонстрацій, інших масових заходів. Крім того, уповноважені органи мають право регулювати роботу постачальників електронних комунікаційних мереж та/або послуг, поліграфічних підприємств, видавництв, телерадіоорганізацій, телерадіоцентрів та інших підприємств, установ, організацій і закладів культури та засобів масової інформації та забороняти передачу інформації через комп'ютерні мережі. Ураховуючи пряму військову агресію з боку Російської Федерації, активне поширення державою-агресором дезінформації, викривлення відомостей, а також виправдовування або заперечення збройної агресії Російської Федерації проти України Рада національної безпеки і оборони України вирішила «установити, що в умовах воєнного стану реалізація єдиної інформаційної політики є пріоритетним питанням національної безпеки, забезпечення якої реалізується шляхом об'єднання усіх загальнонаціональних телеканалів, програмне наповнення яких складається переважно з інформаційних та/або інформаційно-аналітичних передач на єдиній інформаційній платформі стратегічної комунікації - цілодобовому інформаційному марафоні "Єдині новини #UАразом"» [8].

Отже, протягом 2014-2022 років в Україні значно удосконалено правове регулювання інформаційної безпеки, а після уведення воєнного стану інформаційна політика стала одним із пріоритетів досягнення перемоги.

Список використаних джерел

1. Політико-правові засади застосування інформаційних технологій в умовах гібридної війни. Дис. канд. політ. наук. К. 2018. 261 с.
2. Діордіца І.В. Адміністративно-правове регулювання кібербезпеки в Україні. Дис. д-ра юр.наук. Запоріжжя. 2018. 521 с.
3. Про основи національної безпеки України. Закон України від 19 червня 2003 року № 964-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/964-15#Text> (Закон втратив чинність на підставі Закону № 2469-VIII від 21.06.2018)
4. Про національну безпеку. Закон України від 21 червня 2018 року 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 15 жовтня 2021 року "Про Стратегію інформаційної безпеки" Указ Президента України Указ Президента України від 28 грудня 2021 року № 685/2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/685/2021#Text>
6. Про введення воєнного стану в Україні. Указ Президента України від 24 лютого 2022 №64/2022. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/642022-41397>
7. Щодо реалізації єдиної інформаційної політики в умовах воєнного стану. Рішення Ради національної безпеки і оборони України від 18 березня 2022 року. Введено в дію Указом Президента України від 19 березня 2022 року № 152/2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/n0004525-22#Text>